

Korte lesomschrijving

In deze les staat de vensterplaat over Annie M.G. Schmidt centraal. De leerlingen ontdekken aan de hand van deze interactieve vensterplaat het verhaal achter deze schrijfster die volgens eigen zeggen altijd acht jaar is gebleven. De aflevering die *Het Klokhuis* maakte over Annie M.G. Schmidt biedt een duidelijke en aansprekende introductie op dit venster.

Titel Annie M.G. Schmidt

Vak geschiedenis en Nederlands

Canonvenster Annie M.G. Schmidt

Tijdvak Tijd van televisie en computer

Tijd/duur 1 lesuur

Doelgroep basisonderwijs groep 5 t/m 8

Groeperingsvorm klassikaal of in groepjes

Leerdoelen

Aan het einde van de les:

- Kunnen de leerlingen Annie M.G. Schmidt op de tijdbalk plaatsen.
- Weten de leerlingen dat Annie doorbrak met het werk dat ze maakte voor de krant *Het Parool*.
- Weten de leerlingen dat Annie met haar werk op een vriendelijke en grappige manier kritiek leverde op het brave en nette Nederland.
- Weten de leerlingen dat Annie vanuit de beleving van kinderen schreef en dat dit voor die tijd nieuw was.

Benodigde voorkennis niet van toepassing

Randvoorwaarden

- internet
- voor elke leerling een werkblad
- kleurpotloden

Beoordeling aan de hand van de bespreking van het werkblad

Lesactiviteiten

Introductie

U kijkt ter introductie met uw leerlingen naar de aflevering die *Het Klokhuis* maakte over Annie M.G. Schmidt. Vooraf vraagt u uw leerlingen welk boek (of film) er bij hen opkomt als u Annie M.G. Schmidt noemt. U schrijft enkele titels op het bord. Welk boek is het meest bekend bij uw leerlingen? Weten uw leerlingen nog welk boek van Annie M.G.

Schmidt zij het eerst kregen voorgelezen/ zelf lezen?

Kern

Na het kijken van de aflevering van *Het Klokhuis*, zet u de interactieve vensterplaat bij het venster Annie M.G. Schmidt op uw digiboard. U vraagt kort aan een paar leerlingen of ze n.a.v. de Klokhuisaflevering al wat kunnen vertellen over wat ze op de plaat zien. Daarna neemt u uw leerlingen mee op ontdekkingstocht, want op deze interactieve vensterplaat is van alles te ontdekken. Wat? Dat leest u in de achtergrondinformatie op de volgende bladzijden.

Afsluiting

De leerlingen maken zelfstandig of in groepjes de vragen van de werkbladen. Daarna bespreekt u de antwoorden met de leerlingen.

Benodigheden (via entoen.nu)

- Klokhuisaflevering Annie M.G. Schmidt
- Interactieve vensterplaat Annie M.G. Schmidt
- Werkblad leerlingen Annie M.G. Schmidt
- Deze handleiding

Antwoorden op werkbladvragen

- 1a) 1900-1950 b) 1950-2000 c) Het Parool
 d) Fiep Westendorp
 2a) Op het brave, nette Nederland, waar iedereen graag bij een groepje hoorde. b) Dat ze jong van geest was. c) Ter beoordeling van de leerkracht
 3 en 4) Ter beoordeling van de leerkracht

Achtergrondinformatie

Het gebruik van de vensterplaat

De kern van deze les is de vensterplaat over Annie M.G. Schmidt. De vensterplaat is een hulpmiddel om informatie over haar en haar werk aan uw leerlingen over te brengen. De plaat biedt verschillende manieren om dat te doen. Zo kunt u de les afstemmen op de behoeften van u en uw leerlingen.

In de vensterplaat zijn allerlei elementen interactief gemaakt. Deze zijn gemarkeerd met een *i*. Wanneer u op zo'n element klikt, verschijnt er informatie over één bepaald thema in de vorm van een clip, geluidsfragment of afbeelding. Hierbij staat een korte tekst ter introductie. Wie meer wil weten, kan de 'lees meer'-knop aanklikken. Er verschijnt dan een uitgebreidere tekst. U kunt ervoor kiezen om aan de hand van de vensterplaat zelf over Annie M.G. Schmidt te vertellen, maar de leerlingen kunnen ook zelfstandig of in groepjes de plaat ontdekken. Alle teksten zijn namelijk geschreven op het niveau van leerlingen uit groep 5 t/m 8. Verder staan in deze handleiding enkele suggesties voor een klassengesprek.

Hieronder vindt u een overzicht van alle interactieve elementen en bijbehorende teksten. De interactieve elementen kunnen in willekeurige volgorde worden aangeklikt, maar voor een klassikale les is de volgorde zoals hieronder weergegeven het meest geschikt.

i Annie M.G. Schmidt

Onderwerp: Annie is van ons allemaal

Beeld: Schooltv Beeldbankclip 'Annie M.G. Schmidt'

Informatie: Je kent Annie M.G. Schmidt vast wel. Ze schreef Pluk van de Petteflet, Minoes, Abeltje en nog veel meer kinderboeken. Maar wist je dat ze ook dichter was? Dat ze toneelstukken schreef en musicals, teksten voor liedjes en televisieprogramma's? Annie M.G. Schmidt is van ons allemaal. Van jong tot oud!

Letterlijke tekst uit de clip: "Doe nooit wat je moeder zegt, dan komt het allemaal terecht." Dat zei Annie M.G. Schmidt. Woorden die helemaal bij haar passen. Want Annie was een beetje dwars. Ze zei dingen die eigenlijk niet mochten, die ondeugend waren. Maar daardoor was ze juist zo grappig en leuk. Misschien ken je Annie wel als schrijfster van Pluk van de Petteflet, of een van haar andere boeken. Maar Annie schreef niet alleen boeken. Ze maakte ook gedichten, toneelstuk-

ken en musicals en schreef teksten voor liedjes en televisieprogramma's.

Annie wordt ongeveer 100 jaar geleden geboren in Zeeland. Haar vader is dominee en haar moeder juffrouw. Annie kan al vroeg lezen en schrijven. En ze is er dol op. Het allerliefste wil Annie dan ook schrijfster worden. Als ze veertien jaar is, stuurt Annie haar versjes naar een bekende dichter. Die vindt dat Annie veel talent heeft. Ze moet er wat mee doen.

En dat doet Annie, als ze gaat werken bij de krant *Het Parool*. Vijfendertig jaar is ze dan. Eigenlijk werkt ze voor het archief: haar taak is om alle belangrijke papieren van de krant goed op te bergen.

Maar dan wordt Annie gevraagd om eens wat versjes en verhaaltjes te gaan schrijven voor de kinderpagina van de krant. En dat doet ze heel goed. Kinderen vinden het prachtig. En dus gaat Annie steeds vaker voor de krant schrijven.

Samen met tekenaar Fiep Westendorp bedenkt en maakt ze Jip en Janneke. Elke dag verschijnt er een avontuur van die twee in de krant. Later worden er boekjes van die verhaaltjes gemaakt.

En daar blijft het niet bij! Annie maakt nog veel meer boeken, versjes en liedjes voor kinderen. Tegen het einde van de jaren vijftig van de vorige eeuw, is Annie een van de populairste schrijvers voor kinderen geworden. En ook bij volwassenen heeft ze succes. Voor hen schrijft ze vooral toneelstukken, liedjes en radio- en televisieseries.

Waarschijnlijk is Annie zo populair omdat ze heel goed is in het laten zien hoe de mensen in Nederland denken en doen. Ze vindt de mensen in Nederland maar braaf en tuttig. Ze apen elkaar na en denken niet zelf na.

En Annie is niet de enige met kritiek. Er zijn meer mensen in haar tijd die vinden dat de samenleving van Nederland te braaf is. Nederland moet veranderen. En dat laten ze merken ook... vaak op een niet zo'n voorzichtige manier. Veel mensen vinden deze acties veel te gewelddadig. Ze willen er daarom ook niet naar luisteren.

Maar Annie gebruikt géén geweld. Zij levert haar kritiek op een vriendelijke en grappige manier. Door het op te schrijven. Haar teksten staan vol dingen die eigenlijk niet mogen in haar tijd, die ondeugend zijn. Maar daardoor vinden kinderen en volwassenen het juist zo leuk!

En misschien dat juist daardoor veel mensen naar haar luisteren en gaan nadenken over wat Annie zegt en schrijft. Het geheim van haar succes? Volgens Annie zelf komt dat omdat ze zich altijd acht jaar is blijven voelen.

i Typemachine

Onderwerp: Een beetje dwars

Beeld: Afbeelding kaft 'Ik ben lekker stout'

Informatie: "Doe nooit wat je moeder zegt, dan komt het allemaal terecht." Deze woorden passen helemaal bij Annie M.G. Schmidt. Je ziet meteen dat ze een beetje dwars was. Ze zei dingen die eigenlijk niet mochten, die ondeugend waren, maar wel heel leuk.

Lees meer

Met haar ondeugende en dwarse teksten leverde Annie M.G. Schmidt op een grappige, vriendelijke manier kritiek op het brave, nette Nederland, waar iedereen graag bij een groepje hoort. Maar ze deed het wel zo dat iedereen over haar kritiek nadacht.

Nederland was na de Tweede Wereldoorlog best een keurig landje. Op zondag ging je naar de kerk. Je vader werkte en je moeder was huisvrouw. Als kind moest je u zeggen tegen je ouders en braaf en gehoorzaam zijn. Maar Annie hield helemaal niet van "hoe het hoort". Bij haar zijn de kinderen helemaal niet braaf en keurig, maar eigenwijs en stout. Ze schreef helemaal vanuit de beleving van het kind. Dat was nieuw voor die tijd.

Suggestie voor klassengesprek: Uw leerlingen hebben bij vraag 3b van het werkblad antwoord moeten geven op de vraag: "Kun jij iets noemen wat jij niet zo ondeugend vindt, maar jouw ouders wel?" U inventariseert enkele antwoorden. Wanneer is volgens uw leerlingen iets ondeugend?

i Het Parool

Onderwerp: Het Parool

Beeld: Afbeelding Jip en Janneke in *Het Parool*

Informatie: Annie M.G. Schmidt wilde niets liever dan schrijfster worden. Die wens kwam uit toen ze ging werken bij de krant *Het Parool*. Ze was toen vijfendertig jaar. Voor deze krant schreef ze bijna vijf jaar lang elke dag een klein verhaaltje over Jip en Janneke. In 1952 verscheen hun allereerste verhaaltje in de krant.

Lees meer

Eigenlijk was Annie aangenomen om het archief bij *Het Parool* op te zetten. Dat betekent dat het haar taak was om alle belangrijke papieren van de krant goed op te bergen. Dat moest Annie wel kunnen. Ze had immers geleerd voor bibliothecaresse. Maar het ging helemaal niet goed. Annie was namelijk, zoals ze zelf zei, het slordigste mens dat op aarde rond liep. Het was de mensen van de krant wel opgevallen dat

Annie goed kon schrijven en dichten. Ze werd gevraagd om eens wat versjes en verhaaltjes te gaan schrijven voor de kinderpagina van de krant. Dat deed ze erg goed. Kinderen vonden het prachtig! Daarom ging Annie steeds vaker voor de krant schrijven. Samen met tekenaar Fiep Westendorp bedacht en maakte ze Jip en Janneke.

En daar bleef het niet bij. Annie maakte nog veel meer boeken, versjes en liedjes voor kinderen. Tegen het einde van de jaren vijftig van de vorige eeuw, was Annie een van de populairste schrijvers voor kinderen geworden.

i Jip en Janneke

Onderwerp: De beroemdste kleuters van Nederland

Beeld: Beeld Jip en Janneke door Ton Koops

Informatie: Dit zijn de beroemdste kleuters van Nederland: Jip en Janneke. Annie M.G. Schmidt bedacht de verhaaltjes over dit tweetal samen met tekenaar Fiep Westendorp. In Zaltbommel, de plaats waar Fiep Westendorp geboren is, kun je dit beeld van Jip en Janneke bewonderen. Het beeld is gemaakt door Ton Koops.

Lees meer

Jip en Janneke wonen naast elkaar en zijn vrienden. Samen met hond Takkie en poes Siepie maken ze van alles mee. Wist je dat Annie vaak maar een paar minuten nodig had om de verhaaltjes over Jip en Janneke te schrijven? Daarna maakte Fiep Westendorp, die net als Annie ook bij de krant *Het Parool* werkte, er tekeningen bij. Later werden de verhaaltjes gebundeld in boekjes. Die zijn nog steeds erg populair. Ook in het buitenland. Misschien heb jij er wel een bij jou thuis of op school in de kast staan.

Lessuggestie: Fiep Westendorp had er voor gekozen om Jip en Janneke als simpele zwarte silhouetten af te beelden. Deze zwarte figuurtjes vormden later een aparte stijl en een mooi contrast met de vrolijke en kleurrijke setting waarin ze geplaatst werden. Laat uw leerlingen tekenen of schilderen in dezelfde stijl: Het onderwerp van hun kunstwerk wordt zwart/wit en de setting is in kleur.

i Jongetje

Onderwerp: Flip van Duijn

Beeld: Detail vensterplaat

Informatie: Annie M.G. Schmidt kreeg in haar leven één zoon: Flip. Flip werd geboren in 1952. Wist je dat veel van de verhaaltjes over Jip en Janneke zijn gebaseerd op

avonturen die Flip en zijn buurmeisje echt hadden meege-
maakt?

Lees meer

De vader van Flip was Dick van Duijn. Annie en Dick waren niet getrouwd. Dick was al met een andere vrouw getrouwd. Van die vrouw is hij nooit gescheiden.

Toch woonden Annie, Dick en Flip samen in een huis. Dat was wat in die tijd: samenwonen met een getrouwde man en daar ook nog een kind mee krijgen! Veel mensen vonden het een schande. Het was eigenlijk typisch iets voor Annie.

i Radio

Onderwerp: Hoorspelen op de radio

Beeld: Afbeelding Familie Doorsnee

Informatie: In de jaren vijftig had nog bijna niemand een televisie. De mensen luisterden veel naar de radio. Daarop werd vaak een hoorspel uitgezonden. Een hoorspel is een toneelstuk dat je niet kunt zien, maar alleen horen. Annie schreef voor de radio het hoorspel De familie Doorsnee. Iedereen luisterde ernaar!

Lessuggestie: Maak samen met uw leerlingen een hoorspel en neem dat op! Voor de basis van het verhaal kunt u vanzelfsprekend een van de boeken van Annie M.G. Schmidt gebruiken. Een andere optie is om uw leerlingen zelf een verhaal voor het hoorspel te laten verzinnen. Het is natuurlijk extra leuk als uw leerlingen het resultaat in de andere groepen mogen laten horen.

i Televisie

Onderwerp: 'Ja zuster, nee zuster'

Beeld: Foto cast 'Ja zuster, nee zuster'

Informatie: De liedjes, de musicals en de tv-serie van Annie zijn al jaren razend populair, maar als haar televisieserie *Ja zuster, nee zuster* over het rare huis van zuster Klivia op tv is kun je op straat een speld horen vallen. Bijna iedereen zit voor de buis en kan de liedjes meezingen.

Lees meer

De eerste serie die Annie voor televisie schreef was *Pension Hommeles*. Op 10 oktober 1957 was de serie voor de eerste keer op de televisie te zien.

Later volgde de televisieserie *Ja zuster, nee zuster*. Met die serie werd Annie M.G. Schmidt 'wereldberoemd in Nederland'. Bijna iedereen heeft van *Ja zuster, nee zuster* gehoord. Volwassenen kennen het van vroeger, jij misschien wel van

de film uit 2002 of dvd.

i Lijstje met versje

Onderwerp: Annes eerste versje

Beeld: Afbeelding van de kافت van Ziezo

Informatie: Net als iedere dichter is Annie ooit begonnen met een klein eenvoudig versje. Wist je dat het allereerste gedichtje dat Annie schreef, bewaard is gebleven? Ze was pas 4 jaar oud toen ze het maakte! Het gaat zo:

'Er was eens een hond, die zat op zijn kont.

Er was eens een kat, die zat op zijn gat.'

Lees meer

Annie kon al vroeg lezen en schrijven. Ze was er dol op. Als kind al wilde Annie het allerliefste schrijfster van gedichtjes worden. Toen Annie veertien jaar was, stuurde ze haar versjes naar een bekende dichter. Die vond dat Annie veel talent had. Ze moest schrijfster worden.

Toch zou het nog duren totdat Annie vijfendertig jaar was voordat haar droom werkelijkheid werd. Maar toen ging het ook ineens heel snel. Ze werd al heel gauw razend populair met haar gedichtjes, verhaaltjes en teksten.

Lessuggestie: Uw leerlingen hebben bij vraag 3a van het werkblad het versje 'Ik ben lekker stout' af moeten maken. U kunt deze opdracht ook wat uitbreiden en in de groep een versjeswedstrijd houden. Wie maakte het mooiste, grappigste, beste versje?

i Slinger 'Hoera! Annie 8 jaar!'

Onderwerp: Voor altijd acht

Beeld: Afbeelding van Floddertje

Informatie: In de boeken van Annie M.G. Schmidt zijn de kinderen vaak de baas en veel volwassen zijn rotzakken. Volgens Annie moet je niet opgroeien of volwassen worden. Je kunt beter kind blijven. Zelf zei Annie hierover 'Eigenlijk ben ik in mijn hart altijd acht jaar oud gebleven.'

Lessuggestie: Uw leerlingen hebben bij vraag 4c van het werkblad hun favoriete personage van Annie M.G. Schmidt in drie woorden moeten omschrijven. Laat de leerlingen van elkaar raden wie hun favoriete personage is. U zou er ook voor kunnen kiezen om de leerlingen het te laten uitbeelden en er zo een dramales van te maken.

i Krullevaar

Onderwerp: Fiep Westendorp

Beeld: Detail vensterplaat

Informatie: Dit is de Krullevaar uit Pluk van de Petteflet.

Deze 'uitgestorven vogel' is door Annie M.G. Schmidt verzonnen. Maar Fiep Westendorp bedacht hoe de vogel eruit moest zien. Zij maakte heel vaak de tekeningen bij de verhaaltjes en versjes van Annie. Deze samenwerking begon met Jip en Janneke, maar Fiep illustreerde bijvoorbeeld ook Pluk.

Lees meer

Fiep Westendorp werd geboren in 1916 in Zaltbommel. Ze heeft een opleiding gevolgd aan de Tekenacademie in 's-Hertogenbosch en de Academie voor Beeldende Kunsten in Rotterdam.

Vanaf het moment dat ze haar diploma had, verschenen er tekeningen van haar in kranten, tijdschriften en boeken.

Fiep overleed in 2004. Ze was toen 87 jaar. Haar tekeningen zijn nog altijd wereldberoemd.

handtekening wilden hebben.

Het geheim van haar succes? Annie zegt hier zelf over: "De leeftijd die ik zelf altijd gehouden heb, is acht. En ik schrijf toch eigenlijk voor mezelf. Ik denk dat het dat is. Ik ben acht."

i Prijzen aan muur

Onderwerp: Prijzen

Beeld: Foto van de uitreiking van de Gouden Griffel in 1981

Informatie: Annie M.G. Schmidt heeft veel prijzen gekregen voor haar versjes, verhalen en teksten. Op deze foto zie je de uitreiking van de Gouden Griffel in 1981. In 1998 kreeg ze zelfs de Hans Christian Andersen-award! Dat is de belangrijkste prijs die een schrijver van kinderboeken kan krijgen.

i Plank met boeken

Onderwerp: 'De

echte koningin van Nederland'

Beeld: Afbeelding kaft Chinese Jip en Janneke

Informatie: Annie M.G. Schmidt heeft met haar werk het hart van heel veel kinderen en volwassenen geraakt. Alleen al van de Jip en Janneke-boeken zijn er miljoenen verkocht. Haar werk is over heel de wereld vertaald. Wist je dat Jip en Janneke in het Chinees Yiyi en Yaya heten?

Lees meer

Het is moeilijk om te zeggen wat nou zo goed is aan het werk van Annie. Ze schrijft in ieder geval heel fantasievol en het is ook heel grappig. Bovendien is het niet alleen voor kinderen heel leuk, maar ook voor grote mensen. Ze schrijft dus niet alleen specifiek voor kinderen, maar voor iedereen. Annie is zo beroemd dat haar uitgever haar 'de echte koningin van Nederland' noemde. Eén keer heeft hij haar boeken laten signeren in Amsterdam. Dat mocht daarna nooit meer, want half Amsterdam zat verstopt met mensen die haar

Kijk ook eens op www.entoen.nu/anniemgtschmidt voor nog meer clips en afbeeldingen bij het canonvenster Annie M.G. Schmidt. Daar vindt u ook (jeugd)literatuur, links naar gerelateerde websites en informatie over de andere canonvensters.

